Amin Maalouf

Uzaktan Aşk

LİBRETTO

Çeviren: Samih Rifat

YKY
Yapı Kredi

UZAKTAN AŞK

Amin Maalouf 1949'da Lübnan'da doğdu. Ekonomi ve toplumbilim okuduktan sonra gazeteciliğe başladı; 1976'dan beri Paris'te yaşıyor. Çeşitli yayın organlarında yöneticilik ve köşe yazarlığı yapmış olan Maalouf, bugün vaktinin çoğunu kitap yazmaya ayırmaktadır.
Çok iyi bildiği Asya ve Akdeniz çevresi kültürlerinin söylencelerini yapıtlarında başarıyla işleyen Maalouf, ilk kitabı *Les Croisades vues par les Arabes* (1983, *Arapların Gözüyle Haçlı Seferleri,* YKY) ile tanındı ve bu kitabın çevrildiği dillerde de büyük bir başarı kazandı. 1986'da yayımlanan ve aynı yıl Fransız-Arap Dostluk Ödülü'nü kazanan ikinci kitabı (ilk romanı) *Léon l'Africain* (*Afrikalı Leo,* YKY) ise bugün bir "klasik" kabul edilmektedir.
Maalouf'un 1988'de yayımlanan ikinci romanı *Samarcande* da (*Semerkant,* YKY) coşkuyla karşılandı ve pek çok dile çevrildi. *Les Jardins de Lumière* (1991, *Işık Bahçeleri,* YKY) ve *Le Ier Siècle après Béatrice* (1992, *Beatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl,* YKY) adlı romanlarının ardından, 1993'te yayımlanan romanı *Le Rocher de Tanios* (*Tanios Kayası,* YKY) ile Goncourt Ödülü'nü kazanan yazarın, *Les Echelles du Levant* (*Doğu'nun Limanları,* YKY) adlı romanı 1996'da, *Les Identités Meurtrières* (*Ölümcül Kimlikler,* YKY) adlı deneme kitabı 1998'de çıktı. Maalouf 2000'de *Le Périple de Baldassare*'ı yayımladı (*Yüzüncü Ad - "Baldassare'nin Yolculuğu",* YKY). Finlandiyalı müzisyen Kaija Saariaho'nun bestelediği opera için yazdığı *Uzaktan Aşk* (2002, YKY) Maalouf'un ilk librettosudur. 2004'te *Origines* (*Yolların Başlangıcı,* YKY) adlı romanı, 2006'da ikinci librettosu *Adriana Mater* (YKY) 2009'da ise ikinci deneme kitabı *Le dérèglement du monde* (*Çivisi Çıkmış Dünya,* YKY) yayımlanmıştır. Amin Maalouf 2011 yılında Académie Française'e seçilmiştir.

Samih Rifat (1945, Ankara - 2007, İstanbul) Saint-Benoît Lisesi'ni ve İTÜ Mimarlık Fakültesi'ni bitirdi. Üniversite yıllarından başlayarak çeviriye yöneldi; ilk çevirilerini 80'li yıllarda *Yazko Çeviri* dergisinde yayımladı. René Char, Jacques Prévert, André Verdet, Jean Follain, Paul Valéry, Kavafis, Le Corbusier, Sappho gibi ozan/yazar'lardan çeviriler yaptı. Yine üniversite yıllarında fotoğrafçılıkla ilgilendi. 80'li yıllardan başlayarak çeşitli dergilerde, yazdığı yazılara eşlik eden fotoğraflar yayımladı; belgesel filmler çekti. Pek çok önemli serginin küratörlüğünü ve danışmanlığını üstlendi. Samih Rifat'ın *Akla Kara Arası, Herakleitos-Bir Kapalı Söz Ustasıyla Buluşma Denemesi* ve *Ada* adlı üç kitabı bulunmaktadır.

Amin Maalouf'un
YKY'deki kitapları:

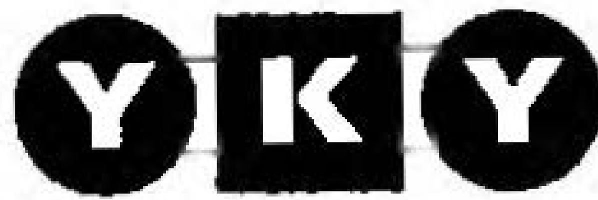
Afrikalı Leo *(1993)*
Semerkant *(1993)*
Tanios Kayası *(1995)*
Doğu'nun Limanları *(1996)*
Ölümcül Kimlikler *(2000)*
Yüzüncü Ad - "Baldassare'nin Yolculuğu" *(2000)*
Uzaktan Aşk *(2002)*
Işık Bahçeleri *(2004)*
Yolların Başlangıcı *(2004)*
Béatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl *(2005)*
Adriana Mater *(2006)*
Arapların Gözünden Haçlı Seferleri *(2006)*
Çivisi Çıkmış Dünya *(2009)*
Doğu'dan Uzakta *(2012)*

AMIN MAALOUF

Uzaktan Aşk

Çeviren:
Samih Rifat

Libretto

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 1621
Edebiyat - 435

Uzaktan Aşk / Amin Maalouf
Özgün adı: L'amour de loin
Fransızcadan çeviren: Samih Rifat

Kitap editörü: Esra Özdoğan
Düzelti: Fahri Güllüoğlu

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Bilnet Matbaacılık Biltur Basım Yayın ve Hizmet A.Ş.
Yukarı Dudullu Organize Sanayi Bölgesi 1 Cadde
No: 16 Ümraniye / İstanbul
Sertifika No: 15690

Çeviriye temel alınan baskı: Bernard Grasset, Paris, 2001
1. baskı: İstanbul, Nisan 2002
21. baskı: İstanbul, Ocak 2014
ISBN 978-975-08-0359-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yaymcılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2012
Sertifika No: 12334
© Éditions Grasset & Fasquelle, 2001

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yaymcınm yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Peter Sellars'a

Amin Maalouf'un bir librettosu üstüne Kaija Saariaho'nun bestelediği *Uzaktan Aşk* operasının ilk gösterimi, 2000 yılı Ağustos ayında Salzburg'da, Peter Sellars'ın sahnelemesi, Kent Nagano'nun müziksel yönetimi ve Georges Tsypin'in dekorlarıyla gerçekleştirildi. Clémence rolünü Dawn Upshaw, Jaufré Rudel'i Dwayne Croft, Gezgin rolünüyse Dagmar Peckova üstlendi.

Gérard Mortier yönetimindeki Salzburg Festivali'nin, Jean-Pierre Brossmann yönetimindeki Théâtre du Châtelet'nin ve Santa Fe Operası'nın ortak yapımı olan opera, 2001 Ekim ayında Fransa'da sahnelendi; 2002 Temmuzu'nda da ABD'de izlenebilecek.

Librettonun yazarı, bu ortak serüven boyunca kendisine eşlik eden çok sayıda insana, özellikle de Jean-Baptiste Barrière, Ysabel Baudis, Betty Freeman, Michel Laval, Kathy Nellens, Alain Patrick Olivier'ye ve ayrıca Andrée, Ruchdi, Tarek ve Ziad Maalouf'a duyduğu gönül borcunu belirtmek ister.

Rol Dağılımı

JAUFRÉ RUDEL, Blaye Prensi ve trubadur* (bariton)
CLÉMENCE, Trablus Kontesi (soprano)
GEZGİN (mezzo soprano)

XII. yüzyılda, Akitanya'da, Trablus'ta ve denizde.

Perde I – Blaye Prensi Jaufré Rudel, kendi sınıfından gençlerin sürdüğü zevk ve eğlence yaşamından sıkılmıştır. Değişik, uzak bir sevdanın özlemini duymaktadır ama bu dileğinin hiçbir zaman gerçekleşmeyeceği düşüncesine de kendini alıştırmıştır. Eski arkadaşları, koro halinde bu değişimi kınarlar ve onunla alay ederler. Şiirlerine konu ettiği kadının var olmadığını söylerler. Oysa denizler ötesinden gelen bir Gezgin, böyle bir kadının var olduğunu ve onunla karşılaştığını iddia eder. Jaufré bu kadından başka hiçbir şey düşünmeyecektir artık.

* XII. ve XIII. yüzyıllarda, Fransa'nın güneyinde, İtalya ve İspanya'nın kuzey bölgelerinde, yazıp besteledikleri şiirleri Oksitan dilinde okuyan ozanlara verilen ad. Latince yerine halk dilini kullansalar da trubadurların çoğu soylu kişilerdir. (Ed. N.)

Perde II – Doğu'ya geri dönen Gezgin, Trablus Kontesi'yle karşılaşır ve Batı'da bir prens-ozan'ın onu şiirlerinde yücelttiğini, ona "uzaktan aşkım" dediğini anlatır. Önce tedirgin olan kadın, daha sonra bu tuhaf ve uzak aşığı düşlemeye başlar; bir yandan da böylesine gönülden bir bağlılığı hak edip etmediğini sorar kendine.

Perde III – *Birinci tablo.* Blaye'e geri dönen Gezgin, Jaufré'yle karşılaşır ve ona açıklamak zorunda kalır: Kontes, Jaufré'nin kendisi için şiirler söylediğini bilmektedir artık. Bunun üzerine ozan, gidip kadınla yüz yüze görüşmeye karar verir.
İkinci tablo. Öte yandan Clémence, ilişkilerinin böyle uzak kalmasını yeğler gibidir. Hep bekleyerek yaşamak istemez, acı çekmek istemez.

Perde IV – Denize açılan Jaufré, hem "uzaktan aşk" ını bulmak için sabırsızlanır, hem de bu karşılaşmadan korkar. Düşünüp taşınmadan yola çıktığı için pişmanlık duymaktadır; sıkıntısı öylesine büyüktür ki bu onu hasta eder, Trablus'a yaklaştıkça hastalığı da ağırlaşır. Oraya ölüm döşeğinde ulaşır...

Perde V – Gemi kıyıya yanaştığında Gezgin, Clémence'a gidip Jaufré'nin geldiğini, ama çok kötü durumda olduğunu ve kendisini görmek istediği söyler. Ozan, Trablus Kalesi'ne bir sedye üstünde ve bilinçsiz durumda taşınır. Şiirlerle yücelttiği kadının önünde yavaş yavaş kendine gelir. İki "uzaktan sevgili" karşılaşmışlardır artık ve yaklaşan felaket yüzünden tüm

aşamaları hızla kat ederler. Aşklarını itiraf ederler, el ele tutuşurlar, birbirlerini sevmeye söz verirler... Jaufré kollarında öldüğünde, Clémence Tanrı'ya isyan eder, sonra da yaşanan acıklı olaydan kendini sorumlu tutup manastıra kapanmaya karar verir. Son sahne, onu dua ederken gösterir; ama sözleri çiftanlamlıdır ve diz çöküp kime dua ettiği, uzaklardaki Tanrı'ya mı, yoksa "uzaktan aşk"ına mı seslendiği pek anlaşılmaz.

BİRİNCİ PERDE

Fransa'nın güneybatısında küçük bir Ortaçağ şatosu.

Bir sandalyede oturan Jaufré Rudel'in elinde bir çalgı vardır; bir 'viyel' ya da bir Arap lavtasıdır bu. Bir şarkı bestelemektedir. Sözleri, notaları art arda sıralar.

JAUFRÉ:

Mutluluktan söz etmeyi öğrendim, nasıl mutlu olunur bilmedim.

(Başını "hayır" anlamında sallar.)

Öğrendim mutluluktan söz etmeyi, mutluluk nedir bilmedim.

(Başıyla "evet" der.)

Öğrendim mutluluktan söz etmeyi, mutluluk nedir bilmedim.
Bir bülbül gördüm dalında, yavuklusunu çağırıyordu sözleri.
Oysa başka sözcükleri çağırıyor yalnızca, benim sözcüklerim,
Ve dizelerim, başka dizeleri.
Söyler misin ey bülbül...

(Durur.)

Bülbül, söyle bana ey bülbül...

("Evet" işareti yapar.)

Bülbül, söyle bana ey bülbül...

ARKADAŞLARI, KORO HALİNDE:
Hiçbir şey söyleyemez sana o bülbül!

JAUFRÉ:
Dostlarım, bırakın bitireyim!

ARKADAŞLAR:
Hayır Jaufré, bırakmayız, dinle bizi.
Söyleyeceklerimizi söyleyelim.
Sonra gideriz. Söz!
Bir daha da görmezsin yüzümüzü...

JAUFRÉ:
Gitmenizi isteyen kim, ey dostlar,
Bırakın yalnızca şu dörtlüğü bitireyim.
Bir sözcük arıyorum...

ARKADAŞLAR:
Bir sözcük arıyorsan eğer,
Söyleyeceklerimiz arasında bulursun az sonra
Dinle bizi!

(Jaufré omuz silker, somurtur ve çalgısıyla aynı havayı, sözleri olmaksızın tıngırdatmaya başlar; yalnızca dudaklarını kıpırdatarak sözleri söyler gibi yapmakta, sanki kısık sesle bestelemektedir onları. Ve

dostları koro halinde ona vaaz vermeye başladığında, onların sözcüklerini alıp müziğe döker. Giderek kimi zaman onların önüne bile geçer, aklı başında insanların yüzüne vurmak isteyeceği şeyleri o denli iyi bilmektedir.)

ARKADAŞLAR:

Jaufré, sen değiştin, yitirdin yaşam sevincini,
Aramıyor artık dudakların, ne şişelerin ağzını,
Ne kadınların dudaklarını...

JAUFRÉ *(Onları taklit ederek)*:

Jaufré, sen değiştin,
Jaufré, yitirdin sevincini,
Oysa meyhaneleri Akitanya'nın
Anımsıyor hâlâ gülüşlerini
Ve bıçakla kazınmış adın, duruyor
Kararmış ağacında masaların.

(Lavtasını tıngırdatmayı keser.)

Unuttuğum bir şey var mı?
Ha, evet...

(Yeniden çalmaya başlar)

Jaufré Rudel, unutma,
Korkuyla bakıyordu kadınlar sana,
Ve erkekler hasetle...

(Tıngırdamayı keserek.)

Ya da tersi miydi söylenen?

(Yeniden başlar.)

Korkuyla bakıyordu erkekler sana,
Ve kadınlar istekle.

ARKADAŞLAR:
Alay et Jaufré, dilediğin kadar,
Ama mutluydun her gece ve her sabah uyandığında.
Şimdiden unuttun mu yoksa?

JAUFRÉ:
Belki mutluydum dostlarım, evet, belki
Ama gençliğimin tüm o gecelerinden
Ne kaldı ki elimde!
Bütün içtiklerimden,
Sonsuz bir susuzluk yalnızca
Ve tüm sarılmalardan
Beceriksiz iki kol kaldı geriye.
O meyhanelerde anıran Jaufré var ya,
Artık kimse duymayacak sesini.
Ve her gece bir kadın bedeninin kantarında
Bedenini tartan Jaufré'nin bir daha
Kimse görmeyecek yüzünü...

ARKADAŞLAR:
Demek hiçbir kadın bedenini sarmak istemiyorsun kollarınla!

JAUFRÉ:
Arzuladığım kadın öyle uzak, öyle uzakta ki
Hiçbir zaman sarılmaya yetmez kollarım.

ARKADAŞLAR *(alaycı)*:
Nerede peki bu kadın?

JAUFRÉ *(düşünceli, dalıp gitmiş)*:
Uzakta, çok, çok uzakta.

ARKADAŞLAR:
Kim bu kadm?
Nasıl biri?

JAUFRÉ:
Hem zarif, hem alçakgönüllü, hem erdemli, hem tatlı,
Yürekli ve utangaç, kırılgan ve dayanıklı,
Köylü yürekli bir prenses, prenses yürekli köylü kızı,
Ve ateşli bir sesle söyleyecek benim şarkılarımı...

(Jaufré uzaktaki kadının varsayılan niteliklerini böyle sıralarken, sahneye etkileyici görünümlü bir adam girer; uzun bir gezgin bastonuna yaslanmaktadır ve sırtında uzun, kolsuz bir harmaniye vardır. Henüz onu görmeyen ve uzayıp giden şarkısını sürdüren ozanı iyiliksever bir tavırla seyreder.)

JAUFRÉ:
Güzel, ama kapılmamış kibrine güzelliğin,

Soylu, ama kapılmamış kibrine soyluluğun
Sofu, ama kapılmamış kibrine sofuluğun...

ARKADAŞLAR:
Böyle bir kadın yoktur, söyle ona Gezgin,
Sen ki dolaşmışsın dünyayı, söyle ona!
Böyle bir kadın yoktur dünyada!

GEZGİN *(acele etmeden)*:
Belki yoktur gerçekten
Ama belki de vardır.
Bir gün, ta denizler ötesinde,
Bir hanım geçti önümden...

(Jaufré'yle koro ona dönerler ve kulak kesilirler; o da sakin bir biçimde anlatmayı sürdürür.)

Trablus'taydı, Kale'nin yakınlarında. Kiliseye gitmek için sokaktan geçiyordu; ve birden, başka kimseyi görmez oldu gözler...

Konuşmalar kesildi, bütün bakışlar ona doğru uçuştu; ışığı farketmiş, kanadı tozdan kelebekler gibi.

Ama o kimselere bakmadan yürüyor, bakışları önünden yerleri süpürüyordu, tıpkı giysisinin arkadan süpürdüğü gibi.

Güzeldi, ve güzelliğin kibri yoktu üstünde; soyluydu, ama kapılmamıştı küstahlığına soyluluğun; sofuydu ama zerresi yoktu onda sofuluk gururunun...

JAUFRÉ *(bir an sesi soluğu kesilir ve yeniden konuşmaya başladığında, yalnızca şunları söyleyebilir)*:

Konuş benimle dostum,
Konuş benimle,
Ondan söz et bana...

GEZGİN:

Ne dememi istiyorsun?
Söyledim ya her şeyi,
Kale'nin yakınlarındaydık,
Paskalya'nın Pazar günüydü,
Adına gelince...

JAUFRÉ:

Dur, bekle, adını söyleme!
Daha değil!
Önce gözlerinin rengini söyle bana.

GEZGİN *(şaşırır)*:

Gözleri... Gözleri...
O kadar da yakından görmedim onu...

JAUFRÉ *(uzaklara bakar)*:

Güneş doğduktan hemen sonra denizin aldığı renktedir gözleri ve batıya doğru baktığımızda, uzaklaşan karanlıklar...

GEZGİN *(onu bulutlardan indirmek ister gibi)*:

Jaufré, dostum...

ARKADAŞLAR:

Jaufré, Jaufré Rudel,
Kayığın uzaklaşıyor kıyıdan,
Akıntıya kapıldı gidiyor aklın...

(Ama bütünüyle düşlerine dalmış ozan, onları dinlemez.)

JAUFRÉ:

Ya saçları?

(Gezgin, bu sefer de karşı çıkacak gibi yapar, ama Jaufré soluk bile almadan sözlerini sürdürür.)

JAUFRÉ *(inançlı bir edayla)*:

Saçları öylesine kara ve ipeksi ki gece görünmez olurlar; bir yaprak hışırtısı gibi yalnızca duyarsınız onları.

GEZGİN *(karşı çıkmaya niyeti yoktur artık)*:

Kuşkusuz...

JAUFRÉ:

Ve elleri, pürüzsüz elleri, serin sular gibi akar,
Açık avuçlarımda toplar, sonra da eğilirim üstlerine
Bir çeşmeden içer gibi, gözlerim kapalı...

(Jaufré böyle kendi kendine konuşur ve düşsel bir sevgiliyi kurgularken, ziyaretçisi, şaşkın, ayaklarının ucuna basarak çekilir. Arkadaşları da ortadan kaybolmuşlardır.)

JAUFRÉ *(yalnız, ara sıra lavtasının tellerine dokunur)*:
Ve dudakları, bir başka serin pınar,
Gülümser, avutucu sözcükler mırıldanır,
Uzatır sonra kendini susamış sevgiliye...
Ve mintanı...
Söyle bana, dostum, neler giymişti?

(Gezgin'in çıktığını farkeder, uzun bir süre sessiz kalır ve bu süre içinde coşkusu hüzne dönüşür. Sonra kendi kendine konuşmayı sürdürür.)

Bana ne yaptın, Gezgin?
Suyundan hiç içmeyeceğim pınarı gösterdin,
Hiçbir zaman benim olmayacak, biliyorum, o uzaktaki kadın, ama ben onunum artık, sonsuza dek, ve bir başkası daha olmayacak yaşamımda.
Gezgin, ne yaptın bana?
O uzak pınarın tadını duyurdun
Ama ben, hiçbir zaman, hiçbir zaman
Susuzluğumu gideremeyeceğim o pınardan.

İKİNCİ PERDE

Trablus kontlarının oturduğu Kale'nin duvarları içinde bir bahçe.

Clémence, bir burnun üstündedir. Uzaktan, deniz yönünden bir şeyler seçmeye çalışmaktadır ve Gezgin az öteden geçtiğinde ona seslenir.

CLÉMENCE:
Hayırsever adam, söyle bana!

GEZGİN (*farkettirmeden geçmek isterken durur, yavaş yavaş kadına döner*):
Beni mi çağırdınız kontes?

CLÉMENCE:
Şu demin yanaşan gemi,
Bilir misiniz nereden gelir?

GEZGİN:
Ben de o gemideydim, soylu hanımım,
Ve kardeşiniz konta uzun ömürler dilemeye
Gelmiştim az önce Kale'ye,
Tabii size de.
Marsilya'dan binmiştik gemiye.

CLÉMENCE:
Ya Marsilya'dan önce, Gezgin,
Nereden çıkmıştınız yola?

GEZGİN:
Blaye'den, Akitanya'da küçük bir kasaba,
Bilmeniz olanaksız...

CLÉMENCE *(ona bakmadan)*:

Böyle terkedilmeyi
Haketti mi yurdunuz?
Aç mı bıraktı sizi?
Aşağıladı mı?
Kovdu mu?

GEZGİN:

Hiçbiri değil, kontes,
En sevdiklerimi bıraktım orada ben
Ama denizler ötesine gitmem gerekiyordu
Görmeliydim gözlerimle
Doğu'nun tüm tuhaflıklarını,
Konstantinopolis'i, Babil'i, Antakya'yı,
Kum okyanuslarını,
Kor ırmaklarını,
Gözyaşı yerine günlük döken ağaçları,
Anadolu dağlarındaki aslanları
Ve Titan'ların konaklarını.

(Bir an durur.)

Ve özellikle, özellikle tanımalıydım
Kutsal Toprakları.

CLÉMENCE *(ona, ama aynı zamanda hem Tanrı'ya, hem de kendi kendine seslenir gibidir)*:

Onca insan Doğu'ya gelmeyi düşler,
Bense kaçıp gitmeyi düşlerim buradan.

Beş yaşımda Toulouse'u bıraktım geldim,
Sonra da hiçbir şey avutmadı gönlümü.
Kendi sürgünlüğümü anımsatıyor şimdi
Ne zaman bir gemi yanaşsa rıhtıma
Ve bir bırakılmışlık duygusu salıyor içime.
Kıyıdan uzaklaşıp giden her yelkenli.

GEZGİN:

Trablus sizin oysa şimdi, soylu ailenizin. Ve bu ülke, sizin ülkeniz. Yakınlarınız burada gömülü.

CLÉMENCE:

Bu ülke benim mi? Belki. Ama ben, ben onun değilim.

Ayaklarım buranın otlarında, ama uzak otlarda koşup oynuyor tüm düşüncelerim.

Denizler ötesini düşlüyoruz ikimiz de, ama sizin için denizler ötesi burası, Gezgin, benim içinse orada, uzakta.

Benim için denizler ötesi, Toulouse'dan yana, annemin çağıran sesi, çocuk gülüşlerim orada yankılanıyor hâlâ.

Bir kedinin peşinde, yalınayak koştuğumu anımsıyorum, taş döşeli bir yolda,

Kedi küçüktü, kimbilir, yaşıyordur belki ve beni anımsar.

Hayır, ölmüş olmalı, ya da unutmuştur, tıpkı yoldaki taşların unuttuğu gibi.

Ben çocukluğumu anımsıyorum, ama çocukluğumun dünyasında her şey unuttu beni.

Doğduğum ülke soluk alıp veriyor içimde, ama onun için bir ölüyüm ben.

Nasıl da mutlu olurdum, tek bir duvarcık, tek bir ağaç anımsıyor olsaydı…

GEZGİN *(uzun bir duraksama sessizliğinden sonra)*:

Bir adam sizi düşünüyor.

CLÉMENCE *(Gezgin'in varlığını neredeyse unutmuş, kendi kendine konuşmuştur ve yavaş yavaş gerçeğe geri döner)*:

Ne dediniz?

GEZGİN:

Bir adam, sizi düşünüyor ara sıra.

CLÉMENCE:

Hangi adam?

GEZGİN:

Bir ozan.

CLÉMENCE:

Bir ozan mı? Adı ne?

GEZGİN:

Adı Jaufré Rudel. Aynı zamanda Blaye Prensi.

CLÉMENCE *(ilgisiz görünerek)*:

Jaufré... Rudel... Eskiden, çocukluğumda beni görmüş olmalı...

GEZGİN:
Hayır, sizi hiç görmemiş... görünüşe bakılırsa.

CLÉMENCE *(şaşkın)*:
Öyleyse nasıl tanıyabilir beni?

GEZGİN:
Yolcunun biri, günün birinde,
Güzel, ama kapılmamış kibrine güzelliğin,
Soylu, ama kapılmamış kibrine soyluluğun,
Sofu, ama kapılmamış kibrine sofuluğun
Demiş ona sizin için,
O da durmaksızın sizi düşünüyormuş artık... görünüşe bakılırsa.

CLÉMENCE:
Şarkılarında benden mi söz ediyormuş?

GEZGİN:
Başka hiçbir kadına şiir söylemiyor artık.

CLÉMENCE:
Peki bu adam... adımı da söylüyor mu şarkılarında?

GEZGİN:
Hayır ama onu dinleyenler sizden söz ettiğini biliyorlar.

CLÉMENCE *(şaşırmış ve birdenbire sinirli)*:
Benden mi? Ama ne hakla benden söz ediyor ki?

GEZGİN:

Tanrı güzelliği size vermiş kontes,
Ama başkalarının gözleri için.

CLÉMENCE:

Peki, ne diyor bu ozan?

GEZGİN:

Tüm ozanların söylediğini: Güzel olduğunuzu ve sizi sevdiğini.

CLÉMENCE *(çok kızgın)*:

Ama ne hakla Tanrım, ne hakla?

GEZGİN:

Kimse sizi zorlamıyor, kontes, onu sevmeye
Ama engel de olamazsınız sizi uzaktan sevmesine.
Şarkılarında da söylüyor bunu,
Sizin o uzak yıldız olduğunuzu
Ve umutsuz bir aşkla sizin için eriyip bittiğini.

CLÉMENCE:

Başka ne diyor peki?

GEZGİN:

Belleğim pek güçlü değil... Yine de örneğin
Bir şarkı var, aşağı yukarı şöyle diyen:
"Aşktan yana gülmesin yüzüm
Kavuşmayacaksam o uzaktan aşka
Görmedim daha soylusunu, daha iyisini

Hiçbir yerde ne uzak ne yakın
Öyle büyük, öyle gerçek ki benim için
Orada, o Müslüman ülkesinde
Seve seve tutsak olurum onun için."

CLÉMENCE *(gözlerinde yaşlar vardır)*:
Tanrım, üstelik benden alıyor esinini.

GEZGİN *(aynı edayla devam eder)*:
"Tanığım, İsa Efendimizin gerçekliğine
Sayesinde göreceğim o uzaktan aşkı
Ama payıma düşen bir iyiliğe karşı
İki derdim var, öyle uzak ki sevgilim.
Ah nasıl da oraya gitmek isterdim,
Bir gezgin gibi, ki güzel gözleriyle seyretsin
Bastonumu, kaba gemici giysilerimi."

CLÉMENCE *(ilgisiz görünmeyi sürdürmektedir ama titreyen sesi duygularını açığa vurur)*:
Başka dizeler de anımsıyor musunuz?

GEZGİN:
"Doğru söyler bana açgözlü diyen
Bu uzaktan aşkı istediğim için
Başka hiçbir sevinç yok gözümde
Kavuşmaktan başka bu uzak aşka
Ama geri çevriliyor her dileğim,
Böyle dilemiş olmalı isim babam
Sevsin ama sevilmesin, demiş..."
Başka şeyler de söylüyor ama anımsamıyorum...

CLÉMENCE *(olduğundan daha az sarsılmış görünmek ister gibidir)*:

Günün birinde bu adamı görürseniz, ona deyin ki... deyin ki...

GEZGİN:

Ne demeliyim ona?

CLÉMENCE:

Hayır, hiçbir şey, hiçbir şey söylemeyin.

(Arkasını döner, Gezgin de tek söz etmeden çekilmeyi yeğler. Yalnız kaldığında, Gezgin'in söylediklerinden bir iki dizeyi okumaya başlar yeniden. Ama "Oksitan" dilinde söylemektedir bu kez şarkıyı.)*

CLÉMENCE:

"Je mais d'amor no.m gauzirai
Si no m gau d'est'amor de loing,
Que gensor ni meillor non sai
Vas nuilla part, ni pres ni loing..."

(Gezgin, bir sütunun arkasına gizlenmiştir; farkettirmeden onu izler ve dinler; o uzaklaşırken kadın da kendini toplar.)

CLÉMENCE:

Bu ozan beni tanısaydı, yine bunca coşkuyla şiirler söyler miydi adıma?

* Fransa'nın, "Oksitanya" diye de anılan güney bölgelerinde konuşulan Roman dili. Başlangıçta günlük yaşamda kullanılan Provence lehçelerinin tamanını belirten Oksitan dili, daha sonra Ortaçağ edebiyat dilini nitelemek üzere de kullanılmıştır. (Ed. N.)

Şiirlerinde seslenir miydi bana, ruhumun derinliklerine inebilseydi?

Güzel, ama kapılmamış kibrine güzelliğin, demişler ona...

Güzel? Ama başka hiçbir kadının benden daha güzel olmadığından emin olmak için hiç durmadan çevreme bakınarak!

Soylu, ama kapılmamış kibrine soyluluğun? Oysa hem Batı'nın, hem de Doğu'nun topraklarına göz dikmişim, sanki bir borcu varmış gibi bana Tanrı'nın!

Sofu, ve kapılmamış kibrine sofuluğun? En güzel giysilerimle çıkıp salınıyorum kilise yolunda ve gidip diz çöküyorum orada, bomboş ruhumla!

Ozan, yalnızca senin dizelerinin aynasında

Güzelim ben.

ÜÇÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

Blaye Şatosu'nda

JAUFRÉ:

Gezgin, Gezgin, her şeyden önce söyle bakalım, onu gördün mü?

GEZGİN:

Evet, iyi yürekli prensim, gördüm.

JAUFRÉ:

Demek benden daha talihlisin, gözlerini kıskanıyorum senin; ve şimdi ondan söz ettiğimde, itiraf et, hâlâ gözünün önünde.

GEZGİN:

Evet, bana ondan söz ettiğinde yeniden görür gibi oluyorum.

JAUFRÉ:

Öyleyse söyle bakalım, nasıl görünüyor?

GEZGİN:

Daha önce, en az yirmi kez anlattığım gibi, elli değilse eğer.

Jaufré, belki... belki biraz daha az düşünmelisin onu.

JAUFRÉ *(patlar)*:

Daha az mı?

GEZGİN:

Evet, daha az! Bu uzaklardaki kadını biraz daha az düşünüp, topraklarına ve çevrendeki iyi yürekli insanlara daha çok ilgi göstermelisin. Şatondan hiç çıkmıyorsun artık; artık yalnızca lavtanla konuşuyorsun. Ülkede herkes deli sanıyor seni.

JAUFRÉ:

Ya sen dostum, sen de mi inanıyorsun buna?

GEZGİN:

İnsan birine "sen delisin" dedi mi, bunu gerçekten düşünmediği içindir. Deli olduğunu düşünsen, gizlice acımakla yetinirsin.

JAUFRÉ *(ansızın yumuşar, tıpkı ansızın parladığı gibi)*:

Oysa gerçekten deliyim ben, Gezgin; İsa Efendimize and olsun, deliyim.

Bana ondan söz ettiğinden beri başka hiçbir şeye yer yok kafamda.

Gece, uykumda, o deniz gözlü tatlı yüz beliriyor ve bana gülümsüyor ve ben, işte o diyorum, hiç görmemiş olsam da yüzünü.

Sonra da yatağımda yakınıyorum sabah olduğunda, ne onu okşayabildiğim ne de gitmesini engelleyebildiğim için.

Delilik bu değil midir, Gezgin?

Üstelik onun, uzaklarda, haberi yok hiçbir şeyden!

GEZGİN *(o ana dek, bir tür büyülenme ve acıma karışımıyla izlemiştir onu ve uzun bir duraksamadan sonra konuşmaya karar verir)*:

Jaufré, o da biliyor.

(Ağır, adamların üstüne çöken yazgının tüm ağırlığıyla ezici bir sessizlik, ve sonra...)

JAUFRÉ:

Ne diyorsun sen, Gezgin?

GEZGİN:

Söyledim ya, biliyor.

JAUFRÉ:

Neyi biliyor?

GEZGİN:

Bilmesi gereken her şeyi. Senin ozan olduğunu ve onun güzelliğine şiirler söylediğini.

JAUFRÉ:

Nereden öğrenmiş peki?

GEZGİN:

Beni sorguya çekti, ben de yanıtladım onu.

JAUFRÉ:

Neden? Neden yaptın bana bunu?

GEZGİN:

Ona yalan söyleyemezdim. Hem herkes şiirlerine konu ettiğin kadının adını bildiğine göre, ne hakla saklardım bunu ondan?

JAUFRÉ *(sarsılmış)*:

Biliyor!

GEZGİN:

Onu seviyorsan eğer, gerçeği söylemek zorundasın. Yerimde olsan yapacağın şeyi yaptım...

JAUFRÉ:

Biliyor!

GEZGİN:

Er geç öğrenecekti nasıl olsa, üstelik dedikoducu bir ağızdan.

JAUFRÉ (*yavaş yavaş şaşkınlığından sıyrılır*):

Tam olarak ne biliyor? Adımı söyledin mi ona?

GEZGİN:

Evet, şimdi adını biliyor; prens ve ozan olduğunu da.

JAUFRÉ:

Onu sevdiğimi söyledin mi peki?

GEZGİN:

Söylemeyip ne yapabilirdim ki?

JAUFRÉ:

Vah zavallı! Peki nasıl karşıladı bunu?

GEZGİN:

Başlangıçta, onuru kırıldı sanki.

JAUFRÉ:

Onuru mu kırıldı?

(Onun da içten içe onuru kırılmıştır.)

GEZGİN:

Yalnızca bir ilk tepkiydi bu; haberi olmadan birinin şiirlerine konu olmuş soylu bir hanımın utangaçlığı. Ama hemen ardından kabullenmiş göründü.

JAUFRÉ:

Kabullenmiş mi göründü?

(Onun da onuru kırılmış gibidir.)

GEZGİN:

Sonunda senin tavrının, onurlu bir adamın tavrı olduğunu anladı demek istiyorum; eriyip giden ama saygılı biri olduğunu anladı.. Sanırım biraz da gururu okşandı...

JAUFRÉ:

Gururu mu okşandı?

O ki üstündedir her şeyin, dağ doruklarının bile, onun mu gururu okşandı?

Onuru kırılmış, kabullenmiş, gururu okşanmış, ne kadar yersiz sözler bunlar, ondan söz edildiğinde!

Ah Gezgin, Gezgin, asla ihanet etmemeliydin bana!

(*Gezgin, yine karşı çıkmaya çalışır ama dostu ona zaman bırakmaz.*)

JAUFRÉ:

Şiirlerimi okudun mu ona?

GEZGİN:

Belleğim o kadar iyi değildir, şöyle böyle mırıldandım biraz...

JAUFRÉ (*öfkeden çıldırmış gibi bağırarak*):

Şöyle böyle mi! Ne demek istiyorsun "şöyle böyle" derken? Ben gecemi gündüzümü bu şarkıları bestelemeye adıyorum; her notayı, her uyağı ateş sınavından geçiriyorum; ezelden beri orada gökyüzünde asılı duran ve yerini bekleyen o doğru sözcüğü bulana dek yirmi kez, otuz kez soyunup giyiniyorum. Ve sen "şöyle böyle" okuyorsun onları! "Şöyle böyle mırıldanıyorsun!" Zavallı! Zavallı adam! Nasıl böyle ihanet edersin bana, sonra da dostum olduğunu söylersin?

GEZGİN *(kırılmış gibi)*:

Gitsem iyi olacak sanırım.

JAUFRÉ *(pişman olmuştur)*:

Hayır, dur, bağışla beni!

Başıma gelenler yüzünden kan beynime sıçradı.

Bağışla beni dostum, kırgın göndermek istemem seni.

Üstümde hakkı olan bir kişi varsa bu dünyada, yalnızca sensin Gezgin, sen dostum, bana ondan ilk kez söz eden.

Ama söylediklerin allak bullak ediyor beni; çünkü artık onun da uzaktan bana baktığını düşünmeden onu düşünmem olanaksız.

Onu gönlümce seyretmek hoş geliyordu, o beni görmediğinde.

Şarkılarını yazmak kolaydı, beni duymadığına göre.

Ama şimdi, şimdi...

(*Uzun uzun düşünür.*)

Şimdi artık ağzımdan duymalı onları

Evet benim ağzımdan, başka kimseden değil.

Kızarıyorsa dinlerken şarkılarımı, görmek istiyorum kızardığını

İrkiliyorsa, görmek istiyorum irkildiğini

İç geçiriyorsa, duymak istiyorum iç geçirdiğini

Şimdi o kadar uzakta da değil ve artık... adını bile fısıldayabilirsin bana.

GEZGİN:

Clémence, küçük adı Clémence.

JAUFRÉ:

Clémence, Clémence, nasıl da yüce gönüllüsün* Tanrım!

Clémence, o yüce gönüllü deniz kapanacak artık önümde, ayaklarımı ıslatmadan geçebilmem için, soluk aldığın ülkeye.

* Clémence sözcüğü Fransızcada "yüce gönüllülük" anlamındadır (Ed. N.) .

İkinci Sahne

Trablus'ta, kumsalda.
Clémence gezinmektedir. Arkası Kale'ye, yüzü denize dönüktür. Trabluslu kadınlar uzaktan izlemektedir onu. İkinci perdenin sonunda yarıda bıraktığı Jaufré'nin şarkısını, kaldığı yerden sürdürür.

CLÉMENCE:
"Ben tenc lo Seignor per verai
Per q'ieu veirai l'amor de loing;
Mas per un ben que m'en eschai,
N'ai dos mals, car tan m'es de loing...
Ai! car me fos lai peleris
Si que mos fustz e mos tapis
Fos pelz sieus bels huoills remiratz!

Ver ditz qui m'appela lechai
Ni desiran d'amor de loing,
Car nuills autre jois tant no.m plai
Cum jauzimens d'amor de loing

Mas so q'eu vuoill m'es tant ahis
Q'enaissi.m fadet mos pairis
Q'ieu ames e non fos amatz!"

TRABLUSLU KADINLAR KOROSU:
İşte düşüyor şu ozanın ağlarına
Onun şarkılarını söylüyor, gururu okşanıyor.
Ama ne meyva verebilir ki uzaktan bir aşk?
Ne iyi bir arkadaşlık, ne tatlı sarılmalar,
Ne düğün dernek, ne toprak, ne çocuklar,
Ne meyva verebilir ki böyle uzaktan bir aşk?
Yalnızca taliplerini uzaklaştırmaya yarar:
Antakya Prensi'ni, eski Edesse Kontu'nu... (*fısıldayarak*)
Söylentiye bakılırsa, belki de imparatorun oğlu...

KALABALIKTAN BİR SES:
Siz, onu kınayanlar,
Ne verdi size, onca yakındaki erkekleriniz?
İster prens olsun ister uşak, her zaman hizmetçiye çevirirler sizi.
Yanınızda oldular mı acı çekersiniz, gittiklerinde acı çekersiniz...

CLÉMENCE:
Doğru söyledin kızım, yoldaşım,
Tanrı kutsasın seni! Tanrı kutsasın!

TRABLUSLU KADINLAR KOROSU:
Çünkü siz, kontes, acı çekmiyorsunuz öyle mi?

Acı vermiyor mu size, sevgilinizden bunca uzak olmak?

Sizi hâlâ arzuluyor mu, bakışlarından okuyamamak bunu?

Bakışının neye benzediğini bile bilmemek acı vermiyor mu?

Acı vermiyor mu, size sarılan ve göğsüne bastıran kollarını duyumsayıp gözlerinizi kapatamamak?

Ve soluğunu, teninizin üstünde hiçbir zaman duymamak?

CLÉMENCE *(şaşırmış gibidir)*:

Hayır, Yüce İsa adına, acı çekmiyorum ben.

Günün birinde çekerim belki, ama Tanrı'ya şükür daha değil.

Şarkıları, okşamalardan öte bir şey, ve bilmiyorum sever miyim erkeği, ozanı sevdiğim gibi.

Sever miyim sesini, müziğini sevdiğim kadar.

Hayır, Yüce İsa adına, acı çekmiyorum

Ama sanırım çekerdim, bekleseydim bu adamı ve gelmeseydi.

Ama beklemiyorum onu.

Orada, yurdumda, bir adamın beni düşündüğünü bildiğimde

Ansızın çocukluğumun topraklarına yakın hissediyorum kendimi.

Denizler ötesi'yim ben ozanın ve ozan benim denizler ötem.

Sevda sözcükleri gidip geliyor kıyılarımız arasında

Yaşamlarımız arasında bir müzik...

Hayır Yüce İsa adına, acı çekmiyorum ben
Hayır, Yüce İsa adına, beklemiyorum onu
Beklemiyorum...

(Perde)

DÖRDÜNCÜ PERDE

Jaufré'yi Doğu'ya götüren gemide.

Akşam olmak üzeredir ama henüz karanlık çökmemiştir. Deniz çivit mavisine dönmektedir ve sakindir.

JAUFRÉ *(yaşam doludur)*:
İnanır mısın Gezgin,
Yaşamımda ilk kez adım atıyorum denize.
Hep denize yakın yaşadım oysa
Gemicilerin, gezginlerin, tüccarların gidip geldiğini gördüm, ya da hiç dönmediklerini,
Onlarla şarkı söyledim, öykülerini dinledim,
Ama ilk kez atıyorum adımımı denize...

GEZGİN *(uzanmıştır)*:
Benim onuncu deniz yolculuğum, belki de on ikinci
Ama her seferinde ilk gibi gelir...
Başlangıçta, her seferinde, başım döner,
Bedenim ikiye katlanır, ağzım acılaşır,
O zaman da bir daha denize çıkmamaya söz veririm kendi kendime.
Sonra yeniden yavaş yavaş dirilirim,
Bırakırım göğün enginliği, dalgaların kokusu dolsun içime,
Ruhum çoktan karşı kıyılardadır artık...

JAUFRÉ *(gittikçe daha coşkulu)*:
Daha önce hiç istememiştim denize açılmayı.
Ama şimdi Trablus var yolculuğun sonunda
Yolculuğun sonunda Clémence var,

İkinci kez dünyaya gelişim,
Vaftizin suyu derin ve soğuk olacak,
Yolculuğun sonunda yaşamım başlayacak.

GEZGİN *(yorgun)*:
O zamana kadar dinlensen biraz.

JAUFRÉ (*hâlâ kıpır kıpırdır; suya doğru eğilir*):
Gezgin, bilir misin neden mavidir deniz?

GEZGİN:
Çünkü gökyüzünün aynasıdır.

JAUFRÉ:
Peki gökyüzü neden mavi?

GEZGİN:
Çünkü denizin aynasıdır!
Ama sen de benim gibi biraz uzanmalısın Jaufré,
Yolculuk uzun sürecek...

(Jaufré yatmayı gönülsüzce kabul eder. Gece şimdi daha karanlık, deniz gittikçe daha çalkantılıdır. Geceyarısı bir düş görür ve sıçrayarak uyanır.)

JAUFRÉ:
Gördüm onu, Gezgin, seni gördüğüm gibi gördüm!

GEZGİN *(hâlâ yorgun ve uykulu)*:
Jaufré, beni görmüyorsun, ben de seni görmüyorum,
Gece zifir karanlık ve sen düş görmüşsün!

JAUFRÉ:

Buradaydı; bedeni ve yüzü ve beyaz giysisi, birlikte geceyi aydınlatıyorlardı.

Onun için yazdığım bir şarkıyı söylüyordu üstelik.

(Jaufré Gezgin'e anlatırken düş sahnede gerçekleşir. Beyaz bir entari giymiş Clémence'ın denize doğru ilerlediği görülür. Yürürken, Jaufré'ye onu izlemesi için işaret etmektedir ve şarkı söylediği duyulur:

"Sevdan çıkmıyor aklımdan
Uyanıkken ya da düşte
Ama ben düşü yeğlerim
Düşte yalnız benimsin sen!"

Düşünü anımsayan Jaufré de aynı kıtayı söyler:

"D'aquest amor suy cossiros
Vellan e pueys somphan dormen,
Quar lai ay joy meravelhos,
Per qu'ieu la jau jauzitz jauzen…")

JAUFRÉ:

Gözlerine baktığımda gülümsedi bana ve onu izlememem için işaret etti.

Sonra da gitti, bir kraliçenin yürüyüşüyle ve giysisi yerleri süpürüyordu ardından, onu ilk kez gördüğün gibi, Trablus'ta, Paskalya'nın Pazar günü.

Onu izledim ama ansızın gemiden uzaklaştığını gördüm, denizin üstünde yürüyordu, tıpkı İsa Efendimiz gibi, batmadan.

Sonra bana döndü, kollarını açtı, ama yüreğim elvermedi ona doğru ilerlemeye

Küpeşteye takıldım kaldım, yanına gitmeye cesaret edemedim ve yüreksizliğim için ağladım utancımdan,

Uyandığımda gözlerim yaş içindeydi ve o kaybolmuştu ortadan.

GEZGİN:

Sakin ol Jaufré, bu yalancı bir düş yalnızca.

Sen korkak değilsin, ve uzaktaki yavukluna kavuşmak için çıktın bu yolculuğa.

JAUFRÉ:

Korkuyorum Gezgin, korkuyorum.

Sen aklın sesisin, ama korku aklın sesine kulak vermez

Ona kavuşamamaktan korkuyorum ve ona kavuşmaktan korkuyorum

Trablus'a ulaşamadan denizde yitip gitmekten korkuyorum ve Trablus'a ulaşmaktan korkuyorum

Ölmekten korkuyorum, Gezgin ve yaşamaktan, beni anlıyor musun?

(Gün doğar, ama denizin çalkantısı gitgide artmaktadır. Jaufré sıkı sıkıya küpeşteye sarılmıştır, yüzü bembeyazdır.)

JAUFRÉ (*kendi kendine*):

Dünyanın en mutlu insanı olmalıydım,

Oysa en umutsuzuyum...

(Bir sarsıntı. Dengesini yitirir ve zorlukla doğrulur. Arkadaşlar korosu onunla eğlenir.)

ARKADAŞLAR KOROSU:
Ne kahramanlar gördük biz
Kavgaya atılıp sunarlar bedenlerini
Korkusuzca, düşmanın kılıçlarına
Ama tiril tiril titrerler denizde...
Güçlü bir kral vardı bir zaman
Tek bakışı ürpertirdi beyleri, şövalyeleri
Ordularının başına geçti mi,
Çölleri, dağları aşardı,
Ama o da titrerdi denizde.

JAUFRÉ *(onları biraz sinirlenerek dinler, sonra Gezgin'e döner)*:
Dostlarım bilselerdi neden titrediğimi
Böyle şarkı söyleyemezlerdi.
Deniz değil beni korkutan...

(Gezgin, başını sallar ve bir şey söylemez.)

JAUFRÉ:
Ona söylemiş olabilirler mi, Gezgin?
Söylemiş olabilirler mi Trablus'a geldiğimi?
Bir haçlı seferine çıktığımı söylemiş olabilirler mi?

GEZGİN:
Evet, hemen duyuluyor böyle şeyler.
Kimin ağzından bilmem ama duyuluyorlar.

Ben ki denizleri, krallıkları dolaşırım,
Ne zaman bir kente bir haber getirsem
Benden önce biri getirmiştir o haberi.
Kimilerine göre insanların sırlarını,
Melekler fısıldarmış ortalıkta rasgele...

(Jaufré onu yarım yamalak dinlemektedir. Yeniden o hüzünlü haline döner ve yakınmasını kaldığı yerden sürdürür.)

JAUFRÉ:

En mutlu insanı olmalıydım dünyanın,
Oysa en umutsuzuyum...
Acele etmeliydim, onun kentine, Trablus'a varmak için
Oysa yelkenlere tek bir rüzgar soluğu değmesin diye dua ederken yakalıyorum kendimi.
Şu anda bir cin çıksaydı dalgalardan ve deseydi ki: "Dile benden, Jaufré, ne dilersen, yerine gelecektir dileğin!", bilmiyorum ne isterdim.
O lekesiz kadını görmek mi istiyorum önümde, ve onun da beni görmesini mi?
Uzaktan aşkımın türküsünü söylemeyi yeğleyecek miyim yoksa, gözlerim yakından seyrettiğinde onu, gözleyebildiğimde kirpiklerinin her hareketini, dudaklarının her kıvrılışını, her iç çekişini?
Hiçbir zaman çıkmamalıydım ben bu yolculuğa.
Uzaktan göğün ışığıdır güneş, ama yaklaşınca bir cehennem ateşidir!
Bırakmalıydım, uzak aydınlığıyla uzun süre, uzun süre sallasın beşiğimi, buralara gelip yanmak yerine!

Adem'dim ben ve uzaklık, yeryüzü cennetimdi benim
Ne gereği vardı ağaca doğru yürümenin?
Ne gereği vardı elimi meyvaya doğru uzatmanın?
Ne gereği vardı o akkor yıldıza yaklaşmanın?

(Deniz gittikçe daha çalkantılı görünmektedir. Gökyüzü fırtınaya kesmiştir. Jaufré sendeler. Gezgin ona destek olur ve uzanmasına yardını eder.)

BEŞİNCİ PERDE

Trablus'ta Kale'nin bahçesi.
Clémence deniz ufkunu gözetlemektedir. Ve Trablus-lu kadınlar korosu ona hem beklediği hem de korktuğu haberi verir.

TRABLUSLU KADINLAR KOROSU *(Gerçek bir şarkıdan çok oldukça karmaşık bir uğultu; limanın ve denizin gürültüleri arasından seçilen dağınık sözler)*:

Kontes, bakın!
Limanda, rıhtımda, gemi!
İşte geldi! İşte geldi!
Ya! Ya! Ya!
Gezginler, flamalar, gemi!
Ozan!
Orada, kontes!
Ozan!
Limanda, haçlılar, gemi!
Lmina! Lmerkeb!
Ya! Ya! Ya!
Ozan!
İşte geldi! İşte geldi!

CLÉMENCE *(tüm bu uğultuyu susturur)*:

Demek ki geldi
O akılsız!
Demek o uzak gölge olarak kalmak istemedi
Orada burada anlatılan tuhaf öykü, öykünülen güçlü ses

Ozan ve trubadur kalmakla yetinmedi demek
Ve geldi
O akılsız.

(Uğultu bir an için yeniden yükselir. Clémence biraz dinler, sonra yine susturur.)

Demek geldi
O akılsız!
O aşk delisi
Denize açıldı
Gelip görmek için neye benzediğimi
Ve benim de görebilmem için onu boyuyla posuyla,
Görebilmem için dudaklarınm kıpırdadığmı benden söz ettiğinde.
Nasıl görünmeliyim ona: İlgili, gururu okşanmış, minnet duyar gibi mi?
Çekingen ve kayıtsız mı davranmalıyım yoksa?
Uzak ve ulaşılmaz mı kalmalıyım?
Yoksa tersine yakın mı görünmeliyim?
Nasıl davranırdı onun şiirlerindeki kadın?
O uzaktan aşkım
Dediği?
O akılsız
Demek geldi!

(Koronun uğultusu, bir kez daha, kısa bir süre için yükselir ve kontesin son sözlerini bastırır. Bu sırada Gezgin, her zamankinden daha az vakarlı bir yürüyüşle, soluk soluğa gelir.)

GEZGİN:

Soylu hanımım, bir haber getiriyorum size
Hoşunuza gitmeyecek bir haber.

CLÉMENCE (*ozanın gelişini haber vermeye hazırlandığını düşünerek biraz şakacı ve sevimli görünür*):

Bırakın da ben yalnız başıma karar vereyim Gezgin, neyin hoşuma gidip neyin gitmeyeceğine.
Ola ki iyi haberleriniz beni hüzünlendirir
Ve kötü haberleriniz sevinçle doldurur içimi.
Dahası tüm haberleriniz tümüyle kayıtsız bırakabilir.
Neydi getirdiğiniz haber?

GEZGİN:

Jaufré'yle, Jaufré Rudel'le ilgili.

CLÉMENCE (*katı göstermeye çalıştığı ama titreyen bir sesle*):

Şu ozan mı?
Bana getirdiğiniz haberi biliyorum çoktandır. Haçlı seferine çıkmış duyduğuma göre ve gemisi Trablus'a yanaşmış. Kaç gün kalacak?

GEZGİN:

Sorun bu değil soylu hanımım,
Ölmek üzere olduğunu
Haber vermeye geldim size.

CLÉMENCE:

Tanrım! Ey Tanrım! Tanrım! Tanrım!

GEZGİN:

Denizde hasta düştü ve bir daha kendini toparlayamadı. Kaçıp gidiyor bu dünyadan ve yalnızca siz onu tutabilirsiniz.

CLÉMENCE:

Nerede peki?

GEZGİN:

Az sonra burada olacak.

CLÉMENCE *(biraz yatışmıştır ve tetiktedir artık)*:

Kale'ye kadar çıkabilecekse
Söylediğiniz kadar kötü durumda değil demektir.

GEZGİN:

Dört kişi, bir sedye üstünde taşıyorlar onu,
İşte, bakın, geliyorlar.

(Gerçekten de dört arkadaşının bir sedyede taşıdığı Jaufré sahneye gelir. Bilincini yitirmiştir, ama Clémence'ın bakışları altında yavaş yavaş kendine gelir.)

JAUFRÉ:

Sizsiniz, sizsiniz, sizsiniz.
Tüm kadınlar arasında tanırdım sizi.

CLÉMENCE *(hafifçe üstüne eğilerek)*:

Nasıl hissediyorsunuz kendinizi?

JAUFRÉ:

Mutlu... (*öylesine bir acıyla söyler ki bunu!*)

Yazgısına kayıtsız kalmadığınız bir adam nasıl mutlu olursa öyle.

CLÉMENCE (*Gezgin'i bir kenara çekerek*):

Arap hekim ne diyor?

GEZGİN:

En fazla şafağa kadar yaşar diyor.

CLÉMENCE:

Aman Tanrım!

JAUFRÉ:

Fısıldayıp durmayın, ne durumda olduğumu bilmez değilim.

Hekimler yalan söyleyebilir avutmak için ölen adamı

Yüreğin hıçkırıkları yalan söylemez.

CLÉMENCE (*elini avucuna alır; onu yatıştırmak ister gibidir*):

Belki de İsa Efendimiz, çevrenizdekilerden koparıp almak istemiyordur sizi.

JAUFRÉ:

Kötüye kullanmayalım Tanrı'nın iyiliklerini!

Ölmeden sizi bir kez görmeyi bahşetmesini diledim ondan ve işte karşımdasınız.

Bu dünyadan saklayacağım son imge, yüzünüz olacak ve bana sarılan gözleriniz.

Duyacağım son ses, beni yatıştırmaya çalışan sesiniz,

Ve ölümlü bedenimin son hissedeceği, avucunuzda uykuya dalan bitkin elim.

Daha ne isteyebilirim ki Tanrı'dan? Nasıl daha eksiksiz bir sevinç tadabilirim, yüz yıl daha yaşasam?

ARKADAŞLAR KOROSU:

Lanet olsun aşka,
Yaşamı küçülttüğünde gözümüzde,
Lanet olsun aşka,
Yaşama ihanet edip, ölüme yandaş olduğunda.

JAUFRÉ *(kızgınlıkla kalkmaya davranır, sonra bitkin bir halde yattığı yere yığılır)*:

Aşka lanet etmeyin dostlar,
Odur bize sevinçlerimizi veren
Neden geri almak da onun hakkı olmasın?

Hiçbir zaman aşk değildir bize layık olmayan, oysa biz layık olmayız ona kimi zaman.

Hiçbir zaman bize ihanet etmez aşk ve biz oluruz hep, ona ihanet eden.

CLÉMENCE:

Ne çok isterdim ozan olmayı, size sizinkiler kadar güzel sözcüklerle yanıt verebilmek için.

JAUFRÉ:

Güzelliğin ta kendisisiniz siz, bense yalnızca güzelliğin yansıdığı bir su birikintisi...

CLÉMENCE:

Bir şey var, uzun süre içimde saklayacağımı düşündüğüm,

Ama bugün söylemezsem size, hiçbir zaman söyleyememekten korkarım.

Şarkılarınızı okuyordum yükses sesle, akşamları tek başıma, odamda,

Ve mutluluktan ağlıyordum.

JAUFRÉ:

Güzeldi şarkılarım, çünkü aşkım saf bir aşktı (katıksızdı aşkım), ve alabildiğine güzeldi aşkımın nesnesi.

Ama siz, bin kez daha ışıl ışıl, bin kez daha tatlısınız düşlediğimden. Sizi seyretme olanağına kavuşsaydım eğer, çok daha güzel sözler, yüreğe işleyen ezgiler bulurdum.

Ve daha da çok severdim sizi.

CLÉMENCE:

Ben de, karşılaşmış olsaydık eğer, severdim sizi.

JAUFRÉ:

Benim sevdiğim kadar mı?

CLÉMENCE:

Sizin sevdiğiniz kadar?

JAUFRÉ:

Sizi seviyorum Jaufré, diyebilir miydiniz bana?

CLÉMENCE:

Evet, sizi seviyorum Jaufré, diyebilirdim size.

JAUFRÉ *(başı arkaya eğik, göğe bakar)*:

Tanrım, bağışlaym beni, yaşama arzusu duyuyorum yeniden!

(Çırpınıp kasılır ve Clémence onu kollarına alır.)

JAUFRÉ:

Tanrım, biraz daha böyle kalabilseydim, birkaç saniye daha,

Biraz daha yaşayabilseydim, birazcık daha.

Uzaktan aşkım yanımda şimdi, bedenim kollarında ve içime çekiyorum o en tatlı kokuyu.

Biraz daha bekleyebilseydi ölüm dışarıda, böyle sarsacağına beni sabırsızca.

GEZGİN:

Ama ölüm bu kadar yakın olmasaydı Jaufré,

Sevdiğin kadın şu anda yanında olmazdı, sarılmazdı sana,

O güzel kokusu duyulmazdı soluduğun havada,

Ve "Seni seviyorum Jaufré" demezdi sana.

CLÉMENCE:

Seni seviyorum Jaufré, ve ne kadar istiyorum yaşamanı bilsen!

JAUFRÉ:

Tanrı beni iyileştirirse eğer,
Elimden tutup odana götürür müsün beni?

CLÉMENCE:

Evet Jaufré, sağlığına kavuştururursa seni Tanrı iyiliğiyle, elinden tutup odama götürürüm seni.

JAUFRÉ:

Ve uzanır mıyım senin yanına?

CLÉMENCE:

Ve uzanırsın benim yanıma...

JAUFRÉ:

Ve yaslar mısın başını omzuma?

CLÉMENCE:

Başım omzunda...

JAUFRÉ:

Yüzün, yüzüme dönük, dudakların dudaklarımın yanında...

CLÉMENCE:

Dudaklarım, dudaklarının yanında...

(Dudakları hafifçe birbirine değer.)

JAUFRÉ:

Şu an, arzuladığım her şeye sahibim.
Başka ne isteyebilirim ki artık yaşamdan?

(Bedeni gevşer ve yığılıp kalır. Artık kıpırdamaz. Clémence kısa bir süre daha ona sarılır, başı omzunda kalır. Sonra dua etmek için doğrulur.)

CLÉMENCE *(toplanan koro, zaman zaman ona eşlik eder)*:

Umuyorum Tanrım, hâlâ umuyorum.
Eski tanrılar acımasızdı, sen değilsin, biliyorum,
İyilik ve merhametsin sen, bağışlayıcılıksın.
Umuyorum Tanrım, hâlâ umuyorum *(koro)*.
Bu ölümlünün yüreğinde yalnızca en saf aşk var,
Yaşamını sunuyor uzak bir yabancıya, karşılığında tek bir gülümsemeye razı
Ve şükrediyor Tanrı'ya, ona bağışlanan azıcık şey için, başka bir şey istemiyor.
Eğer böyle birine cömert davranmazsan Tanrım, kime davranırsın ki?

(Bu arada Gezgin, Jaufré'nin üstüne eğilir ve soluk almadığını farkeder. Onu bakışıyla sorgulayan Clémence'a her şeyin bittiğini işaret eder. O da sevgilisinin üstüne eğilir ve uyuyan bir çocuk gibi okşamaya başlar. Üzüntüsü, yerini yavaş yavaş öfkeye, başkaldırmaya bırakır. Ayağa kalkar ve intikam isteyen yumruğunu Tanrı'ya savurur.)

CLÉMENCE:

Sana inanmıştım Tanrım, umutlara kapılmıştım
Böylesine cömert birine daha da cömert davranırsın diye,
Sana inanmıştım Tanrım, umutlara kapılmıştım
Böyle sevgi dolu birine daha da çok sevgi gösterirsin diye
Yalnızca bir saniye, gerçek bir mutluluk anı
Bağışlarsın bize diye ummuştum, acısız, hastalıksız,
Yaklaşan ölümün gölgesi olmadan üstümüzde.
Basit, kısa bir mutluluk anını çok mu gördün bize?

TOPLANAN KORO:

Sus, kadm, tutkun başından alıyor aklını,
Sus, kadm, sessiz ol!

CLÉMENCE:

Neden cezalandırdın onu?
Bana tanrıça dediği için mi?
Yoksa Haçlı saydığı için mi kendini, Kafirlerle savaşa gider gibi; ve gelip beni bulduğu için mi?
İnsanların mutluluğunu kıskanıyor olabilir misin?

TOPLANMIŞ KORO:

Sus, kadın, tutkun alıyor aklını başından
Sus, kadın, sessiz ol!

TRABLUSLU KADINLAR KOROSU:

Yıkım ve lanet mi çekmek istiyorsun kentimizin üstüne?

Deniz gemi azıya alsın, dalgalar duvarları aşsın, evlerimizi yıksın, çocuklarımızı boğsun mu istiyorsun?

ARKADAŞLAR KORO HALİNDE:

Tanrının tüm gazabını mı çekmek istiyorsun üstümüze?

Fırtına koptuğunda denizin ortasında terketsin diye mi bizi?

Düşman saldırdığında savaşın ortasında bizi terketsin diye mi?

TOPLANMIŞ KORO:

Sus kadın, tutkun alıyor aklını başından
Sus kadın, sessiz ol!

CLÉMENCE *(beyaz ve bol giysisi içinde, rüzgarın oradan oraya savurduğu bir yelkenli gibi dolaşır)*:

Jaufré bana geldiğini sanıyordu, oysa Ölüm'le karşılaştı burada.

Ölümün tuzağa koyduğu yem miydi yoksa benim güzelliğim?

Aydınlığı gördüğünü sandı bende, oysa Cehennemin bekçisiymişim!

Nasıl sevebilirim ki bundan sonra?
Nasıl kaldırırım örtüsünü bedenimin?
Nasıl açarım göğsümü, gözleri önünde bir sevgilinin?

GEZGİN *(arkadaşının ölümünden etkilenmiştir ama Clémence'a göre daha sakindir; o da, gözleri gökte, pişmanlığını dile getirir. Konuşma bir diyalog değil birbirine koşut iki monolog biçiminde sürer)*:

Ya ben Tanrım, neden beni seçtin bu iş için?
Bir kıyıdan öbürüne, verilen bir sırdan ötekine,
Bir gelinliğin beyaz ipliklerini dokuduğumu sanırdım,
Oysa bir kefenin ipliğini dokuyormuşum bilmeden!

(Lanetlenmiş bir melek gibi uzaklaşır, ya da tuzdan bir heykel gibi donar kalır.)

CLÉMENCE:
Hak etmiyorum artık sevilmeyi
Hak etmiyorum artık bir ozanın şiirlerine konu olmayı
Ne bir erkeğin omzuna sıkıca bastırılmayı ne de okşanmayı.
Yarın cenaze töreninden sonra yas tutacağım artık.
Kalın yünden bir giysiye bürüneceğim
Gidip kapanacağım bir manastırın çatısı altına
Ve hiç çıkmayacağım oradan ne diri ne de ölü.
Beni tanımamış bir adamın duluyum ben
Hiçbir zaman hiçbir erkek çukurlaştıramayacak yatağımı.

(Sanki şimdiden manastırdaymış gibi diz çöker, önce sessizce sonra da yüksek sesle dua etmeye başlar; sevgilisinin cansız bedenine dönüktür ve ceset, bir sunak gibi durur önünde; öyle ki ona mı, yoksa isyan ettiği Tanrı'ya mı yakardığı pek anlaşılmaz. Üstelik söylediği sözler de çiftanlamlıdır.)

CLÉMENCE:

Aşk'sa adın, yalnızca sana tapıyorum ben, yüce Efendim

İyilik'se adın, yalnızca sana tapıyorum ben, yüce Efendim

Bağışlama'ysa adın, yalnızca sana tapıyorum ben, yüce Efendim

Çile'yse adın, yalnızca sana tapıyorum.

Dualarım yükseliyor sana doğru, sen ki onca uzaktasın şimdi benden,

Onca uzaktaki sana yükseliyor,
Bağışla beni sevginden kuşku duyduğum için,
Bağışla beni senden kuşku duyduğum için!
Sen ki yaşamını verdin benim için
Sevginden kuşku duyduğum için bağışla beni.
Sana onca uzak kaldığım için bağışla beni
Şimdi sensin uzakta olan
Burada mısın hâlâ, duyabiliyor musun duamı?
Şimdi sensin uzakta olan
Şimdi uzaktan aşk sensin
Efendim, Efendim, yüce Efendim, aşk sensin
Uzaktan aşk sensin...

(Perde)